

NEVYDANIE PLATOBNÉHO ROZKAZU V UPOMÍNACOM KONANÍ

Nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní sa sťažovateľke súdna ochrana ako taká neodopiera, pretože na ochranu svojich práv má k dispozícii účinný právny prostriedok (žalobu), o ktorom je oprávnený rozhodnúť všeobecný súd.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 634/2023 z 23. novembra 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **MINIHOTOVOST, SE**, Náměstí T. G. Masaryka 2392/17, Břeclav, Česká republika, IČO 04 355 211, zastúpenej advokátskou kanceláriou WERNER & Co. s. r. o., Žltá 2/F, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Andrej Werner, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 5 Up/1268/2023 zo 6. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 Up/1268/2023 zo 6. septembra 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ktoré navrhuje zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa sa návrhom na vydanie platobného rozkazu podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) domáhala na žalovanej fyzickej osobe zaplatenia sumy 250 eur s príslušenstvom, dôvodiac tým, že žalovaný sa prostredníctvom webovej stránky www.minipozicka.sk registroval a požiadal sťažovateľku o poskytnutie úveru v žalovanej výške, pričom svoj záväzok spočívajúci vo vrátení požičanej sumy s nákladmi spojenými s úverom si žalovaný nesplnil a jeho dlh sa stal splatným.

3. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka podľa § 6 ods. 1 písm. a) v spojení s § 3 ods. 5 písm. f) zákona o upomínacom konaní návrh sťažovateľky odmietol ako neprípustný, keďže uplatnený nárok je premlčaný, a preto v zjavnom rozpore s právnymi

predpismi. Okresný súd dospel k názoru, že právne vzťahy medzi sťažovateľkou a žalovaným sa spravujú slovenským právom, následne poukázal na to, že sťažovateľka nemá udelené povolenie na poskytovanie spotrebiteľských úverov zo strany Národnej banky Slovenska, a teda vyhodnotil zmluvu o úvere ako absolútne neplatný právny úkon. Nárok uplatnený v upomínacom konaní posúdil ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorý odmietol s ohľadom na *ex offo* prihliadnutie na premlčanie nároku.

4. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala záver o absolútnej neplatnosti zmluvy o úvere vzhľadom na chýbajúce povolenie. Zdôraznila, že je ako český subjekt nositeľkou povolenia na poskytovanie spotrebiteľských úverov, ktoré jej udelila Česká národná banka. Poukázala na ustanovenia primárneho práva Európskej únie v podobe tzv. slobody cezhraničného poskytovania služieb a svoju argumentáciu podporila viacerými rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“).

5. Napadnutým uznesením sudcu okresného súdu bola sťažnosť sťažovateľky ako nedôvodná zamietnutá z dôvodu, že nárok sťažovateľky je premlčaný, pričom sťažnosť sťažovateľky neobsahovala žiadne dôvody týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci, čo sa týka bezdôvodného obohatenia a premlčania žalovaného nároku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že okresný súd prijal záver o absolútnej neplatnosti zmluvy o úvere, ignorujúc ňou uvádzané rozhodnutia Súdneho dvora, čím porušil jej práva, keďže konal arbitrárne. Zo skutočností týkajúcich sa zásady slobodného pohybu služieb vyplýva, že neexistuje žiaden priestor na prijatie názoru, že k cezhraničnému poskytovaniu spotrebiteľských úverov sťažovateľkou so sídlom v Českej republike a na základe oprávnenia udeleného Českou národnou bankou prostredníctvom internetu je potrebné „navyššie“ udelenie povolenia zo strany Národnej banky Slovenska. Okresný súd nemal mať žiadne pochybnosti o aplikácii slobody poskytovania služieb a bol povinný rešpektovať ustanovenia primárneho práva EÚ, ako aj rozhodovaciu prax Súdneho dvora. Podľa názoru sťažovateľky mal okresný súd iba dve možnosti, a to (i) buď sťažnosti sťažovateľky vyhovieť alebo, (ii) ak mal pochybnosti o jej argumentácii, bol ako súd poslednej inštancie povinný predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej práv, pretože napadnuté uznesenie okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, a teda potvrdená správnosť záveru o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu, je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené. Súčasne vyjadruje presvedčenie o tom, že okresný súd porušil jej právo na zákonného sudcu, ak nepredložil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.

8. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že jeho právomoc poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

9. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj legislatívnej konštrukcie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013), podľa ktorého ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

10. Sťažovateľka si svoju pohľadávku uplatnila ústavou výslovne nevyžadovaným alternatívnym spôsobom, a to návrhom podľa zákona o upomínacom konaní, keď očakávala, že jej spor bude vyriešený platobným rozkazom upomínacieho súdu. Tomuto osobitnému procesnému návrhu okresný súd nevyhovел z dôvodu hmotnoprávneho názoru o neplatnosti úverovej zmluvy a o premlčaní sťažovateľkou uplatnenej pohľadávky.

11. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľky ústavný súd uvádza, že zákon o upomínacom konaní vyslovne ráta s možnosťou odmietnutia návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, pokiaľ všeobecný súd na podklade žalobcom predložených tvrdení a dôkazov usúdi, že nie sú splnené podmienky na jeho vydanie (§ 6 ods. 1 zákona o upomínacom konaní). Okresný súd vo veci sťažovateľky postupoval v zmysle ustanovení zákona o upomínacom konaní, pričom z napadnutého uznesenia nevyplýva nijaká svojvôľa alebo taká aplikácia a interpretácia relevantnej právnej úpravy, ktorá by bola extrémnym vybočením z pravidiel toto osobitné upomínacie konanie upravujúcich.

12. Z ústavnoprávneho hľadiska je ale podstatnejšie to, že nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní nemohlo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľky. Zmyslom a účelom ústavného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) je totiž zaručiť, resp. umožniť každému reálny prístup k súdu, a to po splnení podmienok ustanovených zákonom (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96), pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu. Skutočnosť, že sťažovateľke nebola poskytnutá ochrana vo forme, akú žiadala (platobný rozkaz), ešte neznamená, že jej bol odopretý prístup k súdu, pretože napadnuté uznesenie nevyvolalo u sťažovateľky konkrétne relevantné negatívne dôsledky vzťahujúce sa na ňou uplatnený nárok, ktoré by už nebolo možné korigovať ďalším procesným postupom.

13. Z ustanovení zákona o upomínacom konaní vyplýva, že upomínacie konanie je (len) alternatívnym spôsobom riešenia sporov vzniknutých pri uplatňovaní peňažných nárokov, ktorého využitie však za ustanovených podmienok (odmietnutie návrhu) nevylučuje právo strany sporu (účastníka upomínacieho konania) na opätovné uplatnenie peňažného nároku

podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Rozhodnutie o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní teda nezakladá prekážku *res iudicata* a nevylučuje možnosť účastníka upomínacieho konania obrátiť sa so svojím peňažným nárokom na príslušný všeobecný súd (porov. IV. ÚS 276/2018, č. 67/2018 ZNaU, alebo aj I. ÚS 396/2020).

14. Záver vyplývajúci z namietaného uznesenia okresného súdu tak nie je konečný a sťažovateľka sa svojho majetkového práva môže domáhať riadnou súdnou cestou podaním žaloby. Možnosť, nie samotná skutočnosť uplatnenia pohľadávky sťažovateľkou žalobou podľa Civilného sporového poriadku s následným možným záverom o dôvodnosti jej nároku, pri ktorom všeobecné súdy nie sú viazané právnym názorom okresného súdu, ktorého správnosť a ústavnú udržateľnosť namieta sťažovateľka touto ústavnou sťažnosťou, je právnym prostriedkom, ktorý sťažovateľke priznáva zákon na ochranu jej ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 116/2023). Sťažovateľka má stále k dispozícii právny prostriedok ochrany jej základných práv predpokladaný § 6 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, a preto je to dôvod neprípustnosti jej ústavnej sťažnosti. Nielen právne, ale ani fakticky nebolo sťažovateľke znemožnené, aby si svoje právo uplatnila súdnou cestou, vrátane argumentácie aplikácie práva Európskej únie, keď aj odôvodnenie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k porušeniu práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy smerovalo k meritu veci.

15. Na základe uvedeného ústavný súd sumarizuje, že nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní sa sťažovateľke súdna ochrana ako taká neodopiera, pretože má na ochranu svojich práv k dispozícii účinný právny prostriedok, o ktorom je oprávnený rozhodnúť všeobecný súd. Za týchto okolností možno považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľky za predčasne podanú, a preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.